

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptoriu[m] Nico. [de] Lira ordinis seraphici Francisci/
siue Expositio tripharia breuis vtil[is] in decalogu[m] legis
diuine**

Henricus <de Frimaria>

Nicolaus <de Lyra>

Colonie, 19.05.1495

Tertio charitate p[er]fecta. [et] s[e]c[undu]m hoc accipitur tripharius primi
precepti intellectus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31207

PRIMUM

propter tria. Primo propter simplicitatem ruditatez ut qui nesciunt legere in codice: saltem legantur in pariete. Secundo propter affectuum tarditatem. ut quod ad deuotionem non promouentur ex auditu: saltem moueantur ex uisibus. Tertio propter memorie labilitatem. ut si a memoria labantur audita sicut sepe contingit quod per uiam aurem intrat: per aliam exit. saltem memoriter teneant uisa et presentialiter depicta.

TERTIO ADORABIS caritate perfecta ex toto corde et ex tota anima tua deum tuum diligendo omnem actum dilectioni sue contrarium abijciendo. Quod confirmat glossa. Exo. 20. que sic dicit. Sciendum quod contra hoc mandatum seruare decreuerunt habere se et colere uinum deum tamen sicut in baptismo promissisti: hoc est uelle renunciasse omnibus his quibus in baptismo renunciauisti et contradixisti solum patrem et filium et spiritum sanctum. Sed nisi toto corde cum hoc diligam deum nostrum totam animam et totam uirtute ei adherentes: non sumus participes dei nostri. Unde talibus dicit nescio uos. Sed hic incidit rationabilis dubitatio. Utrum aliquis in hac uita possit mandatum dilectionis implere. Diliges dominum deum tuum etc. Ad quod dicendum est quod perfectio dilectionis potest sumi dupliciter. Primo ut excludatur omnis actus extraneus. et sic non potest compleri in ista uita. ut homo semper deum actu diligat ex toto corde: id est intellectu sine dubitatione. ex tota mente: id est actuali memoria sine obliuione et ex tota anima. id est uoluntate plena sine retractione. hoc enim non patitur fragilitas presentis status.

PRELTIU

Secundo vt excludat ois act^o cōtrari^o chari-
tati. z sic p̄t impleri in vita. qz charitas p̄t esse ita
perfecta in hac vita qz oem actū peccati mortalis
excludat. Qualiter aut hō ad charitatis tātā pfe-
ctionē exerceat qz nūq̄ mortaliter peccet. dicēdū
qz hoc potissime p̄tingit exinde qz hō pfecte incor-
poratur charitati christi. **A**d quod p-
fecte intelligendū duo sunt declarāda. **P**rimo
qualiter imago charitatis xp̄i fuerit formata z q̄b^o
colorib^o fuerit insignita. **S**ecundo qualiter
sue charitati tanq̄ forme christi exēplari debem^o
imprimi z ei pfecte pro modo nobis possibili con-
formari. **P**ropter p̄mū sciendū est qz for-
ma z imago charitatis christi fuit triplici colore i-
signita. **P**rimus color potest dici humanus.
Secundus celiū. Tercius diuinus. Primus
color est virtualis efficacie. Secundus grātis ef-
ficacie. Tercius supernaturalis existētie. De
p̄mo patz. Nā gradus sui amoris mensurabat ex
tota virtute aie sue z oim virū ipsi^o z ex tota p̄tē-
te cordis sui z secundū vltimū posse totū aie totū
us corporis z totius virtutis eius secundum ca-
pacitatē sue nature. Et ideo iste color dicit signā-
ter esse virtualis efficacie. De sc̄do patz. Nam sue
charitatis grad^o mensurabat p̄m vltimaz pfectū
onez ois grē z ois v̄tutis siue sit grā gratis data
siue grā gratū faciēs v̄l etiam grā vnionis. **O**ēs
em̄ istas grās z oēs istas v̄tutes z omnia dona ad
pfectionē p̄tinētia. xp̄s in sūmo habuit. Et ideo
scribit Joannis 2. qz nō fuit ei datus sp̄s ad mē

firam. Quod nō est intelligendum q̄ gratia sc̄z
 ch̄usti simpl̄r fuerit infinita qz sic nō eēt creata. s̄
 qz nō accepit grām ad mēsurā alioz hoīm vl̄ etiā
 āgeloz / s̄ longe excellentiorē. qz ip̄e tāto excellētior
 or̄ ē āgelis effect⁹: q̄to differenti⁹ pre illis nomē
 hereditavit Ad hebreos. i. In est etiā q̄ grā xp̄e
 or̄ grā capitis. qz sicut in capite ē plenitudo oīm
 sensuū / in alijs aut̄ mēbris est solū sensus tact⁹. sic
 in xp̄o fuit oīs plenitudo grē. in alijs aut̄ factis fu-
 it gratia limitata z ad certam speciem siue ad cer-
 tum modum habendī terminata. Sicut etiā
 a capite membri influitur mot⁹ z sensus. sic a gra-
 tia xp̄i nobis influit sensus deuotōis z mot⁹ bo-
 ne operatōis Et ideo signāter iste color or̄ gr̄alis
 affluentie. qz sua grā oīm p̄fectōem grē p̄phēdit
Tertio p̄z. Nā tanta fuit excellētia charitatē
 xp̄i q̄ nō solū mentē ip̄ius inseparabiliter iūgebāt
 ip̄i deo. verū etiā totā humanā naturā inseparā-
 biliter vniebat diuino supposito. Et ex hoc fuit tres
 p̄rogatiuas nobilissimas p̄secut⁹. **P**rima est
 qz esse naturalis subsistentie ip̄ius humane natu-
 re est esse p̄sonale z ipostaticū ip̄ius verbi diuini.
Secunda est qz ex hoc christus dicitur filius
 dei etiā s̄m naturā humanā qz naturaliter existit
 in esse diuino z ipostatico qd̄ ē p̄p̄riū filij s̄m na-
 turam. **T**ertia est qz oīs honor z cult⁹ lat̄ie q̄
 exhibet̄ ip̄i deo. etiā s̄m humanam naturam
 cōpetit ip̄i christo. Et ideo d̄t apostol⁹. Adorēt
 eū oīs āgeli dei. Et ideo bene dictū ē qz ille color
 dicitur diuinus / qz sue charitatis p̄fectio potiss̄

PRECEPTUM

siue mensuratur ab esse ipso statico et diuino.
Propter tertium sciendum est quod isti forme exemplari debent tripliciter transformari. **P**rimo in hoc quod homo tenet ex charitate deo viuere et ei solum placere in ultimo posse sue cognitionis/affectus/et operationis: ita quod in exteriori conuersatione tam lucida exempla sanctitatis predicat et in interiori mentis illustratione tam in decore gratie prefulgeat quod veraciter sibi conueniat quod de unigenito scribit **Matth. 17.** Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene placuit. **T**alis enim homo efficit speculum et exemplum recte viuendi omnibus conuersantibus. quia ipse suo exemplo ipsos regit virtualiter et allicit dulciter ad viuendum et placendum deo soli. **E**t de talibus scribit **Isaie. 61.** Omnes qui viderint eos cognoscent eos id est approbabit vitam et sanctitatem conuersationis eorum dicent quoniam hoc est semen cui benedicit dominus. **S**ecundo in hoc quod homo ex charitate deo viuat in omnia dona virtutum et gratie que ab ipso recepit. **H**ec enim anima debet per deuotam gratiarum actionem in deum refundere nihil de huiusmodi suis meritis vel virtutibus ascribendo: sed omnia in primam venam diuine largitatis humiliter referendo ut ex hoc affluentia donorum et gratiarum sibi largius augeat. **E**t hoc innuit subtiliter **Salomon** cum dicit **Ecclesiastes primo.** Ad locum unde exeunt flumina. reuertuntur ut iterum fluant. quia per hoc quod homo dona gratiarum per humilem recognitionem in deum refundit. sibi fluxus gratie copiosius ampliatur. **T**ertio in hoc quod homo ex charitate deum diligat

MRZU

¶ In oēm modū z formā quo ip̄e eum p̄mo dilexit
Constat em̄ q̄ xp̄s dilexit hoīez fortiter/dulciter
et constanter. Fortiter quidē. q̄ t̄āto amore et t̄ā
siccibūdo desiderio nostrā salutē appetiuit. q̄ corā
Pylato stās ad interrogata noluit respōdere. ne
ex respōsione data plongaret tēpus sue passiōis
et nostre redēptionis. Dulciter q̄q̄. q̄ t̄ā p̄ōpto
affectu et leta mēte ex caritatis dulcore/p nobis
passus est. ac si passiōis acerbitatē z amaritudi
nem z ex p̄bratōis calamitatē sibi summās deli
cias reputaret. Cōstāter vero. q̄ tam pseuerāter
nos dilexit. q̄ vinculū amoris nūq̄ ad momētuz
dissoluit. q̄d p̄t̄z p̄ hoc q̄ vnionē sui cū natura hu
mana nec p̄pter mortis acerbitatē/nec p̄pter pe
naz atrocitatē/z opprobrioz multiplicitatē vnq̄
ad momētū voluit separare. Et ideo Leo papa
dicit q̄ t̄āta fuit illa vnio. q̄ nec penis/nec oppro
brijs potuit separi/nec morte dissolui. Sic z tu si
velis ip̄mi forme exēplari sue dilectōis. debes ip̄
sum diligere ardentē. ita q̄ ardor sue dilectōnis
oēm trāsitoria affectōnem in te absorbeat z adeo
dulciter q̄ in dulcore sue dilectōis tibi oīs aduer
sitas trāsitoria dulcescat. Et adeo pseueranter/q̄
res nulla trāsitoria te ab ip̄i amore euellat. dicēs
veraciter cū ap̄lo. Quis nos sepabit a charitate
xp̄i s̄. Sic ergo p̄z terciō quomō xp̄m debeamus
adorare charitate p̄fecta. ¶ Sed est sciendum q̄
p̄tra istud p̄ceptum faciunt gulosi/superbi/z cupi
di. Nam superbus pro deo colit vanam gloriā
cupid⁹ pecuniā. gulosus vētrē/siue vētris inglu

PRECEPTA

uitē. Vñ apóstol⁹ ad Ephe. 5. dicit q̄ auaricia ē
idolorū seruitus. Et de gulosis dicit. quoz de⁹ vē
ter ē Philipp. 3. Nā hoc est regulare s̄m Augu/
stinū z Hieronimū q̄ illud qd̄ vnusquisq̄ supra
deū v̄l eq̄lter deo diligit. q̄ hoc sibi p̄ deo sit q̄/
diu illud diligit z p̄ deo sibi cōstituit. S̄z ē sciēdū
q̄ supbia in triplici genere pro deo cōstituit z colit̄
tur. quādoq̄ em̄ supbia in pōpa singulari exerce
tur. sicut in iuuīs/in torneamentis/z in vestib⁹
p̄ciosis. z hoc est mortale si fiat p̄pter pōpam vel
ostentatōem. aliter nō. puta si fiat p̄pter exercitiū
militare/vel vt homo decēter alijs conuineret.
q̄ quādoq̄ etiam exercetur in virtutibus z religio
sis acti⁹. Et illa s̄m Augustinum est deterior
p̄ma/eo q̄ magis decipit sub religiōis specie. Et
hoc cōtingit quattuor modis. Primo cū q̄s bonū
qd̄ h̄z a se h̄e estimat. sicut fecit pharise⁹ publica
no se p̄ferēs Luce. 18. Secundo cū hoc datum
credit p̄ suis meritis sibi erogatū. Tercio cū q̄s
iactat se h̄e qd̄ nō h̄z. tñ sibi datū putat. Quar
to cū abiectis ceteris singlariter vult videri. Hec
glo. super illud Luce. 18. Duo hoīes. zc. Quis
vero exercet in sacramētis. sicut cū q̄s p̄ cōceptū et
inobediētā se abstinēt a cōmunionē z nō cōfiteretur
repe statuto ab ecclesia. Et si hoc ex temeritate fiat
peccatū mortale est. nō aut̄ si fiat ex obedientia et
reuerentia sacramēti. Generaliter aut̄ contra istū
p̄ceptum faciunt qui confitent̄ deum ore: fact⁹
aut̄ ipm̄ negant. De q̄b⁹ dñs cōquir̄t. Isaie. 29.
Populus hic labijs me honorat. cor aut̄ eoz lon

SECVNDVS

ge est a me. Existis patet qualiter sit p̄fitendum
de transgressione huius p̄cepti. Et p̄mo de prima
expositōe. Si q̄d contra deū deliquisti corde aliq̄
p̄tra fidē sentiēdo v̄l tenēdo. Ore. aliq̄ p̄tra fides
dicendo v̄l veritatē doctrine fidei deridēdo siue
subsannādo. Opere. incātatōes exercēdo v̄l ex
ercētibus fidē adhibēdo dies egyptiacos et certas
lunatōes sup̄sticiose obseruando. verā fidē debi
liter tenēdo et eā p̄ vitalia opa nō exercēdo v̄l etiā
articulos fidei negligenter ad discēdo. ¶ Item
de secūda expositōe Si in aliq̄ bono creato spem
tuā posuisti Si p̄ nimiam sollicitudinē spes tuā a di
uina p̄uidētia subtraxisti. Aut si alios p̄bo v̄l ex
p̄lo a spe diuini adiutorij retraxisti. et p̄ spe eter
ne salutis et diuini suffragij nō orasti. s̄ potius p̄ sa
nitate v̄l vtilitate aliqua corporali. ¶ Item de
tertia expositione. Si aliquid v̄ltra deū dilexisti
vel etiam si actōnes tuas p̄cise in ei⁹ amorē v̄l ho
nore mō ordinasti vel si vitā tuā exemplari sue
dilectōnis conformasti. et breuiter q̄cquid contra
charitatē deliquisti Et q̄b⁹ etiam patere p̄t q̄ ne
cessariū sit cuiuslibet ad discretū p̄fessorē recurrere.
p̄ quē de p̄dictis valeat informari plenarie.

SECVNDVS p̄ceptum. Nō assu
mes nomē dei tui i vanū Exo. 20. vbi s̄m
Augustinū phibet iuramentū friuolū et
etiā piurū. Vterq̄ em̄ et q̄ p̄ nullo iurat et q̄ false
iurat assumit nomē dei sui i vanū. Quia p̄m⁹ sine cā
noiat sūmā veritatē. Scōs autē p̄tenit eā p̄ iurā
do. Et hoc p̄ceptum tripl̄r exponit. ¶ Primo